

RECUPERAR LES «FORMIGUES», DAVANT EL 2000

El despertar de Xina

«Quan Xina es desvetlli... el món tremolarà», diu la profecia atribuïda a Napoleó l'any 1816. Més de 150 anys després, el Partit Comunista Xinès projecta despertar per l'any 2000 els 1.005 milions de xinesos, en un país que fa dinou vegades la superfície de l'Estat espanyol, sense que ningú s'esveri.

Conxa Rodríguez

Un diumenge a la tarda del passat mes de desembre, al zoo de Guangzhou —la cinquena ciutat xinesa, que els anglesos anomenen Canton, al sud del país— sonaven arreu les no-

tes musicals d'*El concierto de Aranjuez*, del mestre Rodrigo. Els mateixos dies s'obria a Pequín, ciutat que cada vegada més es coneix a la premsa internacional com Beijing, vora el mausoleu de Mao, el primer restaurant —amb cadires per a 512 persones— de la cadena americana Kentucky Fried

Chicken, dedicat especialment al pollastre fregit, que amb l'emblema del rostre del coronel Sanders representa un dels herois del capitalisme americà.

Els McDonald's estan negociant actualment amb el govern xinès la introducció de la famosa hamburguesa al mercat més gran del món. La Coca-Cola s'ha convertit en pocs anys en una mena de beguda nacional. Fins 1976, data que marca l'acabament de la revolució cultural (1966-76), aquestes *intranscendències* no s'haurien pogut produir. La paraula capitalisme s'ha introduït al vocabulari xinès amb totes les contradiccions que en la vessant xinesa comporta. L'obertura de Xina a l'exterior i les reformes polítiques i econòmiques engegades en els darrers tres congressos es presenten, ara per

CONXA RODRÍGUEZ

ara, imparables. La grandària del país en nombre d'habitants i quilòmetres quadrats fa que el canvi sigui lent, a poc a poc, sota el control del no sempre ben avingut Partit Comunista Xinès.

Deng Xiaoping, de 83 anys i impulsor oficial de les reformes —jubilat al XIII Congrés del partit celebrat el passat octubre— s'ha marcat l'any 2000 com la data clau per prendre el pols a l'economia i la política, i recollir els primers fruits de la revolució iniciada l'any 1949 i entrebancada l'any 1966 amb la revolució cultural, que prohibia tot el que fes olor a cultura occidental. El vell cabdill xinès deia pel gener de 1983: «La producció agrícola i industrial ha crescut el 1982 un 8 per cent, un 4 per cent més del que havíem planificat. Açò planteja una sèrie de qüestions. Què és el que ha fet que les collites siguin més grans del que s'ha-

via projectat en el pla anual... Hem d'esbrinar acuradament la mínima quantitat de gra que es necessitarà produir l'any 2000 perquè cada persona en tingui prou. D'una manera o d'una altra, hem d'aconseguir aquest objectiu l'any 2000».

Encara que els números no els solen quadrar. Quan es multiplica o divideix per 1.005 milions d'habitants, les xifres es fan incontrolables. Les paraules de Deng anunciaven el traspàs d'una part dels 800 milions de xinesos que treballen en l'agricultura cap al sector industrial, més tard de l'any 2000. Malgrat la planificació demogràfica, el nombre de xinesos tendeix a augmentar, i el govern demana que els matrimonis rurals tinguin dos fills; els urbans, només un.

Un altre dels objectius marcats per Deng per l'any 2000 comença a fer-se factible. El cabdill, que potser no arribarà a veure-ho amb la mateixa luci-

desa amb què s'ha jubilat, deia al maig de 1984: «Xina és encara pobra, amb una renda per càpita del producte nacional en brut de només 300 dòlars (americans). Però esperem augmentar-la a 800 dòlars a les acaballes de segle, la qual cosa és una fita alta. 800 dòlars no és res per a un país desenvolupat, però és un objectiu ambiciós per a Xina». Avui, la mateixa renda per càpita dels xinesos es calcula en 500 dòlars. Mentre alguns números els quadren, Deng Xiaoping, amb el vestit maoista, deixava el partit i el govern, amb projectes per distanciar-los, en mans d'una nova generació de polítics, encapçalada pel secretari general del PCX, Zhao Ziyang, de 68 anys, que anys enrere va penjar el mateix vestit maoista per vestir xaqueta americana, pantalons i camisa a l'estil occidental.

La nova generació de dirigents xinesos tenen a les mans la tasca de desvet-

Un canvi lent, sota el control del no sempre ben avingut PCX.

lar Xina, o enriquir-la, i la intenció de fer-ho sense que el món tremoli. Reforma i planificació econòmica que inclogui la introducció de tecnologia avançada sense que es generi atur entre els molts milions de xinesos; reforma política que col·loqui en diferents llocs el govern de la República Popular Xina, el Partit Comunista Xinès i l'exèrcit; obertura del país a l'exterior; i repàs a la doctrina marxista-leninista, són alguns dels propòsits de Deng que els seus fills han de dur a bon terme. «D'ací a deu anys no sé si Xina serà comunista, però jo seguiré sent marxista-leninista», deia el vell cabdill. Fa cinc anys, al XII Congrés del partit, Deng comunicava: «Hem d'integrar la veritat universal del marxisme amb les realitats concretes de Xina, abrillantar un camí propiament nostre i construir un socialisme de característiques xineses».

El punt de partida de l'esperit reformista, va anunciar-lo el mateix polític l'any 1978 durant el XI Congrés del PCX. D'aleshores ençà, no tot han estat flors i violes. Discòrdia i defeccions entre els dirigents, corrupcions, diferències socials i, en la mesura possible, protestes nacionalistes com la del Tibet, o públiques com la dels estudiants contra la mort d'un company, són també trets que acompanyen la nova etapa del comunisme xinès, en la qual la propietat privada no està separada de l'estatal —uns 20 milions de xinesos viuen de negocis privats— i el capital estranger competeix amb el nacional.

Xina és encara un país bàsicament

agrícola, amb diferències substancials entre les distintes àrees geogràfiques. La província de Gansu, al centre del país, està considerada com terra pobra; la de Guangdong, vorera amb Hong Kong i al riu Perla, és una de les riques. Els xinesos del nord i de l'interior creuen que qualsevol canvi comença a la ciutat de Guangzhou.

Al maig de 1984, quan Nixon i Mao ja s'havien obert les portes dels respectius països, Deng deia: «Xina no jugarà la carta dels Estats Units ni la de la Unió Soviètica, ni permetrà que d'altres juguen la carta xinesa. L'objectiu xinès en política exterior és la pau del món». La pau interna s'ha aconseguit a base d'una estricta legislació que dicta la pena de mort per a lladres i corruptes, com també l'empresonament per als dissidents polítics i la dura repressió contra les manifestacions d'estudiants. Menys violenta va ser l'any passat la manifestació contra la construcció d'una central nuclear a la vora de Hong Kong.

Els contrastes que ofereixen algunes ciutats xineses fan aturar a qualsevol visitant que, des de la perspectiva europea, es troba amb el segle XXI i el XIX al seu davant. La clau de les habitacions de l'hotel Fu Wah de Zhongsham de cinc estrelles, al sud del país, és una targeta magnètica que, després d'obrir la porta, connecta la il·luminació elèctrica general de l'habitació. El mateix es produeix al luxós hotel White Swan de Guangzhou. A cent metres de Fu Wah, un xinès es feia un dia del passat mes de novembre unes espadenyes amb quatre cordills i un tros de goma,

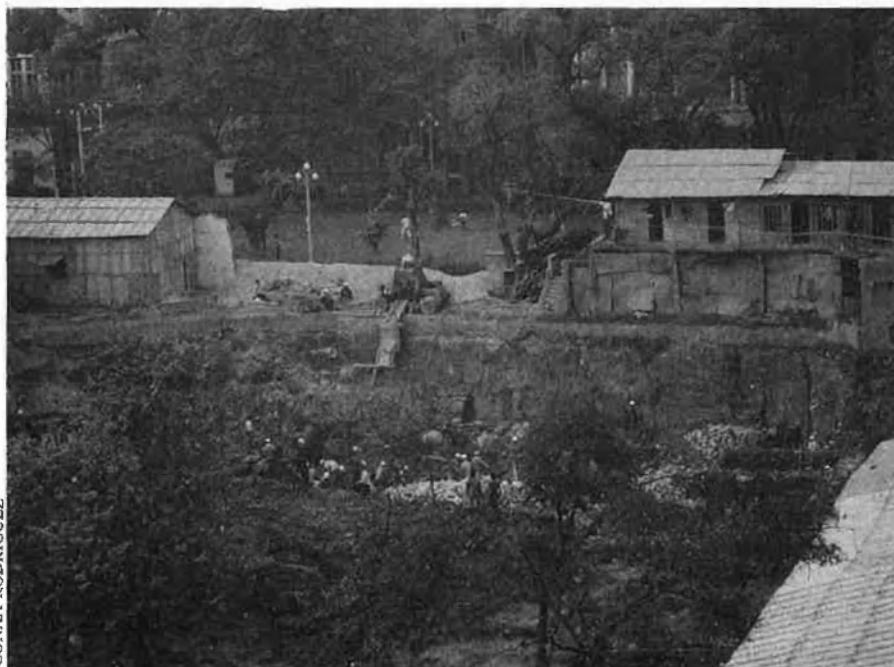
que tallava del que semblava ser una roda de moto. Més enllà, quasi al mig del carrer, quatre branques enceses coïen el sopar dels venedors d'unes parades de mercat que igual oferien una cuixa rostida de gos que una peça de fang o ceràmica.

Entre Zhongsham i Guangzhou, famílies senceres treballen al camp amb les mínimes eines que els ajudaven a les mans. Els camions que circulen per les carreteres —pocs cotxes es veuen per aquells paratges— semblen sorgits d'una pel·lícula de la Segona Guerra Mundial, lents, grans, vells i aparatosos. Les bicicletes semblen tenir altres dimensions que les europees i tant serveixen per transportar un porc viu i lligat com una part de la collita o bé part de la família. Les xifres oficials diuen que un xinès ha d'estalviar sis mesos per renovar-la, cosa que fa cada deu anys. I també diuen que, ara per ara, a Xina hi ha més bicicletes —estrenades i sense estrenar— que xinesos.

La política d'«un país, dos sistemes» engegada per Deng al XI Congrés del PCX, de moment, els funciona dins de casa. Fora, sense jugar cap basa, la República Popular de Xina fa forat en el terreny de la diplomàcia. L'Índia i Xina estan fent importants avanços per tal d'acabar el conflicte dels tres punts fronterers que els té en discòrdia des de 1962 i que els uns volen negociar per separat i, els altres, plegats. La zona de Kashmir ha estat cedida a Xina per Pakistan; la República Popular reclama una part d'Aksai Chin que els pertanyia des del segle XVII; i la zona d'Arunachal Pradesh. Fins i tot el Vaticà està a punt de restablir les relacions interrompudes fa 30 anys amb la RPX, en detriment de la Xina nacionalista de Taiwan. I entre d'altres coses, Deng ha fet públic el desig d'entrevistar-se amb Gorvatxev. Potser serà aquest el desvetllar de Xina al qual es referia Napoleó l'any 1816.

Les tres formigues descarrilades

Els xinesos de Hong Kong solen parlar de la República Popular com "the big brother over the border" (el germà gran de l'altra banda de la frontera). La colònia britànica, amb la portuguesa Macau —ambdues en un racó xinès— i Taiwan, on es refugiaren els xinesos contraris a la revolució, constitueixen una mena d'ovelles descarrilades per al govern de la RPX. Més que ovelles, i comparant nombre d'habitants i superfícies, els tres territoris són formigues i capitalistes cent per

CONXA RODRÍGUEZ

Pont que uneix Macau amb Taipa.

cent. A poc a poc, i una per una, el pensament del vell cabdill Deng Xiaoping ha teixit també el seu projecte per integrar-les a la *terra mare*.

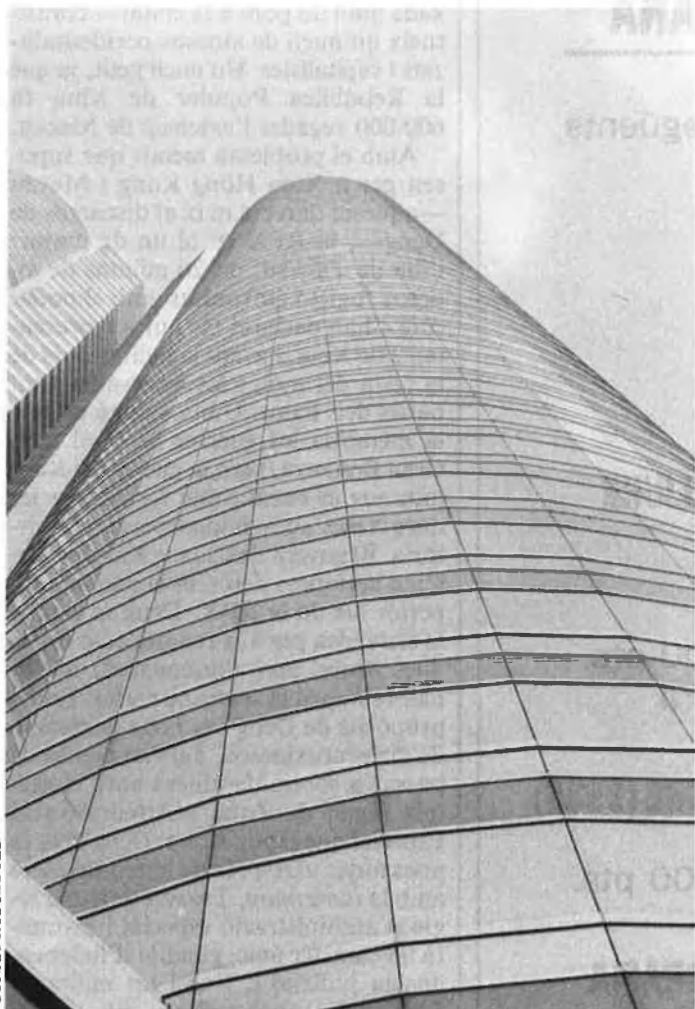
Poc es devia imaginar la reina Victòria en què es convertiria Hong Kong quan l'any 1841 escrivia al rei Leopold de Bèlgica i li deia que el seu marit, Albert, «s'està entretenant molt havent aconseguit l'illa de Hong Kong». Les tres guerres de l'opi entre Xina i An-

grants il·legals són obligats a tornar a la República Popular. A Hong Kong no hi ha feina ni espai físic per a ningú més.

Les relacions amb el germà gran s'han suavitzat i, encara que s'obren alguns interrogants a l'acord xinès-britànic de 1984, com, per exemple, què passarà amb els presoners de Hong Kong, el territori colonial passarà a sobirania xinesa a partir de les dotze de

L'any del conill en decurs, que afavoreix el comerç, les finances i la diplomàcia, és difícil que faci cap més miracle a Hong Kong, si no és expandir-se com una taca d'oli cap al germà gran.

Macau, uns 15 quilòmetres quadrats de terreny per a 400.000 habitants, és una mena de *deixalla* colonial. L'any 1974, el govern eixit de la revolució dels clavells va voler acabar amb la formi-

CONXA RODRÍGUEZ

Hong Kong: «Un país, dos sistemes».

laterra consolidaren el poder britànic al racó xinès, i després de pactes i tractats, 235 illes i illots passarien als britànics fins avui. La més gran i coneguda és l'illa de Hong Kong, que, amb Kowloon —una part de terreny peninsular—, constitueix el tercer centre financer del món; aquesta colònia que feia gràcia al príncep regent i que és coneguda, entre d'altres noms, com la finestra xinesa a Occident. El centre comercial i port estratègic, que l'any 1851 tenia 33.000 habitants, en té avui 6 milions, 98 per cent xinesos. Les guerres internes i exteriors de Xina han fet ploure durant els segles XIX i XX una permanent immigració cap al *paradís britànic*. Avui, encara, dotzenes d'em-

la nit del 30 de juny de 1997, en règim de Zona d'Administració Especial. L'acord estableix que res no es modificarà en el termini de 50 anys després de 1997: el dòlar de Hong Kong seguirà al lliure canvi; la justícia es basarà en la llei britànica; i els ciutadans gaudiran de llibertat d'expressió i moviment. Ni xinesos ni britànics no volen sentir parlar del moviment proeleccions que ha nascut a Hong Kong. La transferència de poders ja està preparada i els britànics van deixant els llocs clau de l'administració en mans de xinesos. Els dos països coincideixen en la idea que «Hong Kong es governa sola», compatible amb la consigna de Deng: «Un país, dos sistemes».

ga colonial, però Xina va preferir esperar el canvi a Portugal abans que aprofitar l'eufòria revolucionària per fer-se amb Macau. El parlament portuguès va aprovar el darrer desembre unànimement el retorn de Macau a sobirania xinesa, després de 400 anys d'ocupació. En un acord semblant al dels britànics sobre Hong Kong, Macau passarà a mans del *poder roig* a partir de 1999 i restarà *intocable* en els 50 anys següents. La ciutat segueix les passes de Hong Kong i en els darrers anys s'està convertint en una mena d'extensió de la finestra xinesa a Occident, on guaiten el comerç i el turisme. A diferència de Hong Kong, manté encara restes de l'arquitectura colonial,

L'AJUNTAMENT DE BORRIANA

convoca per a 1988 els premis següents

4t. PREMI DE MONOGRAFIES D'ESTUDIS LOCALS "RAFEL MARTÍ DE VICIANA"

dotat amb 200.000 pts.

1r. PREMI D'ESCULTURA A L'AIRE LLIURE

dotat amb 200.000 pts.
la maqueta guanyadora,
75.000 pts. l'accèssit, i 1.000.000 pts.
per la realització de l'escultura

1r. SALÓ DE FOTOGRAFIA EN BLANC I NEGRE (1988)

dotat amb 35.000, 25.000 i 10.000 pts.

1r. PREMI INTERNACIONAL DE FOTOGRAFIA DE LA TARONJA (1989)

dotat amb 50.000, 25.000 i 10.000 pts.

1r. PREMI DE PINTURA RÀPIDA "FESTES DE SANT BLAI"

dotat amb 35.000, 15.000 i 10.000 pts.

INFORMACIÓ: OFICINA D'INFORMACIÓ DE L'AJUNTAMENT
DE BORRIANA, FEINERS DE 8 A 13 HORES,
TEL. 51 00 62. PLAÇA MAJOR, 1.

edificis que, a poc a poc, són substituïts pels grans blocs que inunden els carrers de Hong Kong. Macau és també una mena de Las Vegas, on uns pocs xinesos es juguen els diners als casinos i al joc. Encara que el portuguès és una llengua oficial, només la parlen els funcionaris que Portugal envia per mantenir encesa la darrera flama colonial. Com a Hong Kong, un 98 per cent de la població de Macau és xinesa, i amb Taipa —una illa enganxada amb un pont a la ciutat— constitueix un nucli de xinesos occidentalitzats i capitalistes. Un nucli petit, ja que la República Popular de Xina fa 600.000 vegades l'extensió de Macau.

Amb el problema menor que suposen per a Xina Hong Kong i Macau —aquesta darrera ni ix al discursos de Deng—, la RPX en té un de major: l'illa de Taiwan, on 20 milions de xinesos fugits i enfrontats amb el *poder roig* s'han declarat els únics representants de Xina, davant la indiferència de la resta del món i les reservades simpaties dels Estats Units. Ningú no té a la memòria les guerres de l'opi amb Gran Bretanya, però la guerra del Kuomintang és encara una ferida que la dues Xines no han incorporat a la història. El govern de Chiang Kai-shek ostenta la riquesa dels seus ciutadans, superior als de la RPX. Deng té també la seua idea per a la reunificació de les dues Xines, però l'anomenada nacionalista no vol ni sentir-ne parlar. En els propòsits de Deng i la nova generació de dirigents xinesos, Taiwan hauria de passar a sobirania xinesa amb el mateix règim de Zona d'Administració Especial que Hong Kong. Deng deia fa pocs anys: «Després de la reunificació amb la *terra mare*, Taiwan serà una regió d'administració especial i assumirà un caràcter únic, gaudint d'independència judicial i, fins i tot militar... Chiang Kai-shek, el seu fill, i tots aquells que es dediquen a la reunificació de Xina tindran un millor lloc a la història».

La declaració de bones intencions feta pel vell cabdill cau una i altra vegada en sac foradat. La reunificació forçada seria contrària a l'esperit pacífic dels polítics xinesos actuals. L'existència de Taiwan incomoda el govern de la RPX, que, en paraules de Deng, «no seria veritat dir que no tenim pressa». I incomoda també el govern de Taiwan, que no aconsegueix fer-se lloc en el ventall de les relacions internacionals ni trobar aliats que l'emboïcallen davant el *germanastre gran*, encara que bona part de països occidentals practica econòmicament la política d'«una Xina i mitja». □